

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

доцент _____ Ігор ГЕРУШ

“ 28 ” _____ 2021 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«Охорона праці в галузі та безпека життєдіяльності»

Галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я _____
(код і назва галузі знань)

Спеціальність _____ 226 «Фармація, промислова фармація» _____
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь _____ молодший бакалавр _____
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання _____ II _____

Форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра _____ гігієни та екології _____
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри гігієни та екології «25» серпня 2021 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри

Леонід ВЛАСИК

Схвалено предметною (цикловою) комісією з природничо-наукових дисциплін «25» серпня 2021 року (протокол № 1).

Голова предметної (циклової) комісії з природничо-наукових дисциплін

Катерина КУПЧАНКО

Чернівці – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	гігієни та екології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Грачова Тамара Іванівна –доцент кафедри, кандидат медичних наук Hrachova.Tamara@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/hygiene/
Веб-сайт кафедри	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/hygiene/
E-mail	hygiene@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Федьковича, 16
Контактний телефон	(0372) 57-09-77

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	32
Практичні заняття	24
Самостійна робота	34
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Охорона праці в галузі та безпека життєдіяльності – дисципліна, яка вивчає загальні закономірності виникнення і розвитку небезпечних та надзвичайних ситуацій, їх властивостей, можливий вплив на життя і здоров'я людини, заходи їх ліквідації і запобігання їм, захист людей та навколишнього середовища, передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vidnuzbukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-ocziyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovy_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Анатомія з основами фізіології	Організація та економіка фармації
Ботаніка	Фармакологія
Неорганічна хімія	Фармацевтична хімія
Основи мікробіології, гігієни та екології	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студента теоретичних і практичних знань, необхідних майбутньому фахівцю, а також виховання культури безпеки для забезпечення ефективного управління охороною праці у медичній галузі, створення сприятливих умов виробничого середовища і безпеки праці згідно з чинними законодавчими та нормативно-правовими актами для реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я фармацевтичних працівників.

6.2. Завдання: забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності фармацевтичних працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-

профілактичних та інших заходів, виховання морально-етичних цінностей, спрямованих на профілактику виробничого травматизму та виникнення професійних і виробничо обумовлених захворювань.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1.інтегральні:

Здатність розв'язувати у процесі навчання типові спеціалізовані завдання та ситуаційні задачі, які передбачають застосування положень і методів відповідної науки. Критично осмислювати та вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності, правильно формувати судження та зрозуміло доносити власні знання і висновки з обґрунтуванням для фахової та нефахової аудиторії.

7.2.загальні:

ЗК 1.Здатність застосовувати одержані знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10.Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 11.Навики здійснення безпечної діяльності та охорони навколишнього середовища, розуміння необхідності та дотримання правил безпеки життєдіяльності.

ЗК 12.Дотримання та пропагування здорового способу життя.

7.3.спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність використовувати законодавчу, нормативно-правову бази України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.

ФК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-епідемічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ФК 3.Здатність проводити інформативну та санітарно-просвітницьку роботу серед населення.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Загальні результати навчання:

ПРЗ 1. Знання структури сучасної системи охорони здоров'я України; основ законодавства в системі охорони здоров'я та основних нормативно-правових документів, що регламентують фармацевтичну діяльність.

ПРЗ 5. Здатність застосовувати знання щодо забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Фахові результати навчання:

ПРФ 2. Використовувати набуті знання та практичні навички в сфері професійної діяльності.

ПРФ 3. Дотримуватися фармацевтичного порядку і санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; виробничої санітарії та охорони навколишнього середовища; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРФ 11. Проводити санітарно-освітню та інформаційну роботу серед населення та медичних працівників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

8.1. Знати: основні теоретичні обґрунтування безпеки трудового процесу; чинні нормативно-правові акти в галузі безпеки життєдіяльності; основи організації та управління в галузі охорони праці зв'язок між станом здоров'я працюючих та впливом шкідливих і небезпечних виробничих факторів; вимоги до забезпечення охорони праці фармацевтичного персоналу в сучасних умовах; основні принципові підходи (стратегію) до забезпечення безпеки праці в аптечних закладах.

8.2. Вміти: робити висновки про наявність впливу шкідливих та небезпечних виробничих факторів на організм фармацевтичних працівників; обґрунтовувати проведення профілактичних заходів з охорони праці у відповідності до основ чинного законодавства України; планувати заходи по дотриманню здорового способу життя, особистої гігієни та впроваджувати їх в практику охорони здоров'я; узгоджувати плани проведення профілактичних заходів з охорони праці із планами розвитку територіальних, адміністративних та виробничих одиниць; аналізувати й оцінювати небезпечні та шкідливі виробничі фактори для життя, здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.

8.3. Демонструвати: уміння розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту; уміння заповнення основних форм документів з питань розслідування нещасних випадків та професійних захворювань; виявляти групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику; проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3,0 кредити ЄКТС.

Програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі та безпека життєдіяльності» структурована і представлена одним модулем, який містить три змістових модулів відповідно до вимог розробки навчальних програм навчальних дисциплін.

- Змістовий модуль 1. «Загальні питання охорони праці».
- Змістовий модуль 2. «Особливості умов праці у фармацевтичній галузі».
- Змістовий модуль 3. «Безпека життєдіяльності».

Видами навчальної діяльності студентів, згідно з навчальним планом є: а) лекції; б) практичні заняття; в) самостійна робота студентів. Тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи забезпечують вивчення усіх тем, що входять до складу модулю.

Змістовий модуль 1. «ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці.

Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Основні законодавчі акти про охорону праці в галузі: Закони України «Про охорону праці», «Про лікарські засоби», «Про охорону здоров'я», «Про пожежну безпеку», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», «Про стандартизацію та сертифікацію», «Правила організації виробництва і контролю якості лікарських засобів» (GMP) МР).

Нормативні акти з охорони праці.

Правові основи охорони праці. Права й обов'язки громадян з охорони праці.

Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Охорона праці жінок, підлітків та інвалідів.

Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні права та повноваження. Відповідальність за порушення законодавства щодо охорони праці.

Державне управління охороною праці. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.

Міжнародні стандарти управління охороною праці. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.

Служба охорони праці, її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Комісія з питань охорони праці, основні завдання та напрямки роботи. Планування заходів з охорони праці. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці.

Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Порядок розробки інструкцій з охорони праці. Порядок допуску на роботу.

Стимулювання роботи з охорони праці.

Змістовий модуль 2. «ОСОБЛИВОСТІ УМОВ ПРАЦІ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ»

Тема 2. Умови праці та їх аналіз.

Загальна характеристика та класифікація умов праці. Вимоги до умов праці. Методика аналізу умов праці. Атестація та паспортизація робочих місць. Пільги та компенсації за несприятливі умови праці.

Звітність підприємств і організацій з питань охорони праці.

Методика проведення медичних оглядів працівників.

Тема 3. Нещасні випадки, професійні захворювання, та аварії на виробництві.

Причини нещасних випадків і професійних захворювань, їх класифікація. Порядок розслідування нещасних випадків. Розслідування випадків хронічних професійних захворювань і отруєнь. Основні заходи щодо запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням. Засоби індивідуального захисту.

Розслідування й облік аварій. Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки.

Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.

Тема 4. Пожежна безпека як складова охорони праці у фармацевтичній галузі.

Умови виникнення горючого середовища. Характеристики пожежо-вибухонебезпечності речовин і матеріалів. Оцінка вибухо-пожежо-небезпечності об'єкта.

Категорії приміщень за вибухопожежною небезпекою. Класифікація пожежо- та вибухонебезпечних зон. Класифікація будівельних матеріалів і конструкцій залежно від займання та вогнетривкості.

Правила пожежної безпеки на фармацевтичних підприємствах. Засоби та методи гасіння пожеж. Вогнегасні речовини. Засоби первинного пожежогасіння. Стаціонарні устаткування та пристрої пожежогасіння. Інструкції з пожежної безпеки.

Тема 5. Охорона праці в закладах фармації.

Характеристика закладів фармації. Вимоги до розміщення та складу приміщень закладів фармації. Вимоги до виробничих приміщень та устаткування закладів фармації.

Техніка безпеки й особиста гігієна персоналу під час роботи в аптеках.

Вимоги до техніки безпеки та виробничої санітарії під час виготовлення лікарських засобів.

Вимоги до техніки безпеки та виробничої санітарії під час одержання води очищеної та води для ін'єкцій.

Тема 6. Основи охорони праці у процесі зберігання лікарських засобів і виробів медичного призначення.

Вимоги до техніки безпеки та виробничої санітарії під час зберігання лікарських засобів.

Безпека праці з наркотичними, отруйними та сильнодіючими речовинами.

Вимоги до безпеки праці під час роботи з легкозаймистими та горючими речовинами.

Санітарний нагляд за закладами фармації.

Поводження з фармацевтичними відходами.

Змістовий модуль 3. «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Тема 7. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Предмет «Безпека життєдіяльності». Основні завдання предмета. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.

Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.

Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності.

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Тема 8. Людина в системі «людина і зовнішнє середовище».

Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.

Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.

Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи «людина і середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.

Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму. Залежність стану організму від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.

Тема 9. Значення зовнішнього середовища в системі «людина — зовнішнє середовище».

Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.

Класифікація	і	характеристика
негативних факторів зовнішнього середовища людини.		Фізичні негативні фактори.
Негативні фактори енергетичного походження.		Хімічні негативні фактори.
Біологічні антропогенні негативні фактори.		Психофізичні негативні фактори.
Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини.		

Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних факторів на безпеку та здоров'я людини.

Тема 10. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.

Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.

Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.

Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.

Тема 11. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.

Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів. Харчові добавки як можливі забруднювачі.

Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах.

Тема 12. Небезпечні інфекційні захворювання у роботі фармацевтичного працівника.

Поняття про небезпечні інфекційні захворювання. Карантин. Обсервація.

Вірусний гепатит і можливість потрапляння його збудників у організм фармацевтичного працівника. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та інфікування при контакті з біологічними матеріалами хворого на гепатит.

Туберкульоз та його розповсюдженість в Україні та світі.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					ІНДЗ.
	Усього	у тому числі				
		Аудиторні			СРС	
		Лекції	Практ. заняття	Семинар. заняття		
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1 «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»						
<i>Змістовий модуль 1 «Загальні питання охорони праці»</i>						
<i>Тема 1.</i> Правові та організаційні основи охорони праці	10	4	2	-	4	
Разом за змістовим модулем 1	10	4	2	-	4	
<i>Змістовий модуль 2 «Особливості умов праці у фармацевтичній галузі»</i>						
<i>Тема 2.</i> Методика аналізу умов праці. Методика проведення медичних оглядів працівників.	9	4	2	-	3	
<i>Тема 3.</i> Нещасні випадки та професійні захворювання на виробництві, їх профілактика та методика розслідування. Засоби індивідуального захисту.	9	4	2		3	
<i>Тема 4.</i> Пожежна безпека як складова охорони праці у фармацевтичній галузі.	9	4	2	-	3	
<i>Тема 5.</i> Охорона праці в закладах фармації.	9	4	2	-	3	
<i>Тема 6.</i> Основи охорони праці у процесі зберігання лікарських засобів і виробів медичного призначення	7	2	2	-	3	
Разом за змістовим модулем 2	36	16	8		12	
<i>Змістовий модуль 3 «Безпека життєдіяльності»</i>						
<i>Тема 7.</i> Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	7	2	2		3	
<i>Тема 8.</i> Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	7	2	2	-	3	
<i>Тема 9.</i> Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище».	7	2	2	-	3	
<i>Тема 10.</i> Забезпечення безпеки життєдіяльності.	7	2	2	-	3	
<i>Тема 11.</i> Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	7	2	2	-	3	
<i>Тема 12.</i> Підсумковий модульний контроль.	2	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 3	44	12	14	-	18	
Усього годин	90	32	24	-	34	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема лекції	К-ть годин
1.	Правові основи охорони праці.	2
2.	Організаційні основи охорони праці.	2
3.	Умови праці та їх аналіз.	2
4.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків фармацевтів.	2
5.	Нещасні випадки, професійні захворювання та аварії на виробництві.	2
6.	Охорона праці під час виробництва лікарських засобів.	2
7.	Безпека праці під час виконання технологічних процесів.	2
8.	Охорона праці під час зберігання лікарських засобів.	2
9.	Пожежна безпека під час виробництва лікарських засобів.	2
10.	Основи техніки безпеки. Перша допомога.	2
11.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2
12.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	2
13.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище».	2
14.	Забезпечення безпеки життєдіяльності.	2
15.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	2
16.	Небезпечні інфекційні захворювання у роботі фармацевтичного працівника.	2
Усього годин		32

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Теми практичних заняття	К-сть годин
Змістовий модуль 1 «Загальні питання охорони праці»		
1.	Правові та організаційні основи охорони праці.	2
Змістовий модуль 2 «Особливості умов праці у фармацевтичній галузі»		
2.	Методика аналізу умов праці. Методика проведення медичних оглядів працівників.	2
3.	Нещасні випадки та професійні захворювання на виробництві, їх профілактика та методика розслідування. Засоби індивідуального захисту.	2
4.	Пожежна безпека як складова охорони праці у фармацевтичній галузі..	2
5.	Охорона праці в закладах фармації.	2
6.	Основи охорони праці у процесі зберігання лікарських засобів і виробів медичного призначення.	2
Змістовий модуль 3 «Безпека життєдіяльності»		
7.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2
8.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	2
9.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище».	2
10.	Забезпечення безпеки життєдіяльності.	2
11.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	2
12.	Підсумковий модульний контроль.	2
Усього годин		24

13. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Тема	К-ть год
1.	Особливості стану екологічної безпеки України	4
2.	Традиційні і нетрадиційні методи оздоровлення	4
3.	Здоровий спосіб життя та профілактика шкідливих звичок, наркоманій та токсикоманій.	4
4.	Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини	4
5.	Харчові добавки як можливі забруднювачі	4
6.	Вимоги техніки безпеки при організації роботи в аптечних закладах.	4
7.	Робота з ємкостями під тиском (автоклави), зі склом та приладами зі скла.	2
8.	Трудова дисципліна. Внутрішній розпорядок. Заходи адміністративної та дисциплінарної відповідальності за порушення охорони праці.	4
9.	Охорона праці жінок, підлітків, інвалідів	4
В с ь о г о:		34

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Написання рефератів

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки.
2. Загальні питання охорони праці фармацевтичної промисловості.
3. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про охорону праці»).
4. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
5. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
6. Акти з охорони праці, що діють в аптечних закладах, їх склад, структура, розробка та затвердження. Інструкції з охорони праці.
7. Відповідальність посадових осіб працівників за порушення законодавства про охорону праці.
8. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
9. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.
10. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в фармацевтичних установах. Основні завдання, функції служби охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

11. Громадський контроль за станом охорони праці в фармацевтичних установах. Уповноважені особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.
12. Комісія з питань охорони праці в фармацевтичних установах її основні завдання та права.
13. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Стимулювання охорони праці.
14. Принципи організації та вивчення з питань охорони праці. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.
15. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для студентів та працівників фармацевтичних установ.
16. Виробниче середовище. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.
17. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я фармацевтів.
18. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці фармацевтичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
19. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
20. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
21. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в фармацевтичній галузі.
22. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань фармацевтичних працівників.
23. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України «Про колективні договори та угоди» та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою».
24. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
25. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», його зміст.
26. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження фармацевтичних працівників. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.
27. Рациональна організація робочого місця та меблів для фармацевтичних працівників.
28. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм фармацевтичних працівників. Вимоги до мікроклімату, шуму, вібрації, освітлення.
29. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ у фармацевтичних закладах.
30. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм фармацевтичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
31. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим фармацевтичних закладів.
32. Організація обміну повітря в приміщеннях фармацевтичних закладів, вентиляція.
33. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

34. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.
35. Медичні огляди фармацевтичних працівників.
36. Вимоги до засобів індивідуального захисту робочого одягу фармацевтичних працівників.
37. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка в фармацевтичних закладах.
38. Загальні вимоги техніки безпеки до технологічного обладнання та технологічних процесів.
39. Безпека під час експлуатації систем під тиском.
40. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби та заходи.
41. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні експлуатації фармацевтичних закладів та обладнання.
42. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухобезпечних та пожежонебезпечних приміщень зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
43. Основні засоби та заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогашіння.
44. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Навчання фармацевтичних працівників правилам пожежної безпеки.
45. Поняття про предмет «Безпека життєдіяльності», його основні завдання.
46. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.
47. Поняття про ризик та керування ним. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.
48. Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
49. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
50. Людина як біоенергетична система. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.
51. Роль функціональних систем організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.
52. Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи «людина-середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.
53. Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму.
54. Залежність стану організму людини від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.
55. Поняття про зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.
56. Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішнього середовища людини.
57. Методи і засоби захисту людини від негативних факторів зовнішнього середовища.
58. Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.
59. Поняття про здоров'я людини як медико-біологічну та соціальну категорію та його духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти.
60. Поняття про здоров'я і патологію. Поняття про валеологію та санологію, визначення, сутність і предмет їх вивчення.
61. Індивідуальне здоров'я людини, його показники та фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.
62. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровлення та загартування організму.

63. Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків як особиста та суспільна небезпека при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.
64. Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості безпеки харчових продуктів та добавок.
65. Вплив пестицидів, стимуляторів росту та інших хімічних речовин, що застосовуються в сільському господарстві, на здоров'я людини.
66. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини.
67. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.
68. Токсичні речовини у продуктах харчування. Методика зменшення їх кількості у харчових продуктах.
69. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичних працівників.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- вирішення ситуаційних задач, їх обґрунтування;
- вирішення тестових завдань.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Початковий контроль здійснюється на першому практичному занятті шляхом усної співбесіди для вивчення базової підготовки студентів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, на яких проводиться оцінка знань теоретичного матеріалу у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями, які включені до методичних розробок з відповідних тем;
- тестових завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- оформлення протоколів практичних занять.

Підсумковий контроль засвоєння модуля здійснюється після його завершення шляхом:

- вирішення тестових завдань;
- розв'язання ситуаційних задач;
- індивідуального усного опитування студентів за теоретичними питаннями.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Критерії оцінювання навчальної діяльності студентів розроблені з урахуванням чинної нормативної бази зокрема: закону України «Про вищу освіту», наказів МОН України від 16.10.2009 № 943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи» та «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитної – трансферної системи організації навчального процесу» (лист МОЗ України від 15.04.2014 № 08.01-47/10395).

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

**Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:
за поточну навчальну діяльність - 120 балів;
за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.**

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних тем практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	3 (№№ 1- 3)	11	10	9	7	-	«5»- 10 «4»- 1	77

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі ($7 \cdot 11 = 77$).

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність при вивченні модуля вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у змістовому модулі з додаванням балів за індивідуальну СРС ($10 \cdot 11 + 10 = 120$).

При засвоєнні кожної теми змістового модуля за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за традиційною 4-ох бальною шкалою, які потім конвертуються у бали залежно від кількості тем у змістовому модулі таким чином:

Оцінка **“відмінно”** виставляється, коли студент самостійно, грамотно і послідовно, з висхідною повнотою, використовуючи дані додаткової літератури, відповів на всі теоретичні питання, розв’язав ситуаційні задачі.

Оцінка **“добре”** виставляється, коли студент зріло орієнтується в матеріалі, але при відповіді допустив дві-три не принципово важливі помилки.

Оцінка **“задовільно”** виставляється студенту, коли він знає теоретичний матеріал у повному об’ємі програми курсу, проте відчуває певні труднощі при необхідності самостійно і систематично викладати відповіді, примушуючи викладача пропонувати йому навісні запитання; допускає помилки при розв’язанні ситуаційних задач.

Оцінка **“незадовільно”** виставляється у тих випадках, коли студент виявляє повне незнання запитань і погано орієнтується в основному матеріалі курсу охорони праці в галузі, що виявляється шляхом пропонування йому додаткових запитань.

Оцінювання індивідуальних завдань студентів

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студенту лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об’єму та значимості, але не більше 12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які

вносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому модульному контролі.

ОЦІНКА ЗА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ МОДУЛЯ

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю (теоретична і практична підготовка) складає 80. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ виставляється лише студентам, яким зараховані всі модулі. Оцінка визначається як середня арифметична з балів за чотири модулі, що складаються студентами упродовж навчального року. Отримані бали конвертуються у 4-и бальну шкалу наступним чином:

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «E» проводиться деканатами для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1.Базова

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб./О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін. за заг. ред.. О.П. Яворовського.- К.: ВСВ «Медицина», 2015.-288с.
2. Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці в медицині та фармації. Навчальний посібник. /Л.І.Власик, О.М.Жуковський, І.Д.Візнюк та ін.. - Чернівці: Мед.університет, 2015. – 251 с.
3. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / [Масікевич Ю.Г., О.М.Жуковський, І.Д.Візнюк та ін.]. - Чернівці: Мед.університет, 2018. – 251 с.
4. Охорона праці в галузі: навчальний посібник / Масікевич Ю.Г., Жуковський О.М., Візнюк І.Д. та ін. – Чернівці БДМУ, 2019 – 259 с. Іл.
5. Охорона праці у фармацевтичній галузі: навчальний посібник / О.В.Жуковіна, О.І.Зайцев, О.І.Жуковін, Г.А.Грецька – К.: Медицина, 2009. – 432 с.

19.2. Додаткова

2. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навч. посіб. / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського.- К.: «Медицина», 2009.-176 с.

3. Навчально-методичні матеріали до практичних занять та самостійної роботи із охорони праці в галузі / Ю.Г. Масікевич, О.М. Жуковський, І.Д. Візнюк. - Електронний навчально-методичний посібник.- Чернівці: БДМУ, 2015.
4. Основи охорони праці та охорона праці в галузі (навчально-методичні матеріали до практичних занять) / [Ю.Г. Масікевич, І.Д. Візнюк, О.М. Жуковський та ін.]. Навчально-методичний посібник.- Чернівці: Мед університет, 2016.- 189 с.

19.3. Нормативно-правові акти

1. Конституція України (1996). зі змінами №11-р/2019 від 02.12.2019 <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Кодекс законів про працю України. Закон №322-VIII від 10.12.71 зі змінами №1401-IX від 15.04.2021, ВВР, 2021, № 27, ст.230 [https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua)
3. «Кодекс цивільного захисту України», 2012, зі змінами №720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408 [https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua)
4. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92 зі змінами №1213-IX від 04.02.2021, ВВР, 2021, № 20, ст.178 [https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua)
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», 1994, зі змінами №1217-IX від 05.02.2021, ВВР, 2021, №19, ст.171 [https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua)
6. Закон України «Про колективні договори та угоди» № 1874 від 24.12.95 зі змінами №341-IX від 05.12.2019, ВВР, 2019, 2020, № 13, ст.68 [https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua)
7. Постанова ВРУ «Про введення в дію Основ законодавства України про охорону здоров'я» (1993)
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 790 «Програма профілактики ВІЛ-інфекції в Україні».
9. Указ Президента України № 643/2001 «Національна програма боротьби із захворюваністю на туберкульоз».
10. Наказ МОЗ України від 21.05.2007 №246 «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».
11. НАОП 9.1.50-3.01-88 (НПАОП 85.0-3.01-88) «Галузеві норми безплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, а також норм санітарного одягу і санітарного взуття працівникам установ, підприємств і організацій системи охорони здоров'я».
12. Васильчик М.В. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності / Васильчик М.В., Медвідь М.К., Сачков Л.С. – К.: Фенікс, 2000. – 896 с.

19.4. Інформаційні інтернет ресурси

1. <http://www.president.gov.ua/>. Офіційне інтернет-представництво Президента України
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.iacis.ru> - Офіційний сайт Межпарламентської Ассамблеї держав-учасниць Содружества Независимих Держав (МПА СНГ).
7. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
8. <http://www.dsp.gov.ua/> Державна служба України з питань праці. Офіційний сайт.
9. <http://moodle.bsmu.edu.ua/> - Сервер дистанційного навчання БДМУ.

УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Грачова Тамара Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук